

Bülent Akyürek, Sinema Kültürü ve Avatar Filmini Eleştiriyor

1985'te Elazığ'dan Ankara'ya yerleştik. O yaşıma kadar günde üç-beş film izlemeden uyumazdım. Dayımın oğlu Ahmet ile eski gazetelerden kesekâğıdı yaparak, bakkallara manavlara satar sinemaya giderdik. Kırk yaşındayım, halen gazetecilikten kazandığım tek para odur diyebilirim.

Bizim sinema aşkımız öyle bir boyuta geldi ki, evin boş bir odasında (Ki o zamanlar evlerin tüm odaları boştu!) Sana Yağı kutusu, mercek ve ampulle film makinesi yaptık. Evet, filmleri karanlık kutunun içinden hızla nasıl çevirdiğimizi anlatsam bayılırsınız. Şimdi hatırlayamıyorum, filmin hareketlenmesi için galiba dakikada 24 kare geçmesi gerekiyordu. Benim "Pinokyo" marka bisikleti kullanarak onu da başardık. Duvarda filmin oynaması için makinenin yanında birinin aynı ritimle sürekli pedal çevirmesi gerekiyordu ve biz iki kişiydik.

Birkaç sene önce yine karı-koca olan iki arkadaşım beni kumpasa getirerek İstanbul'da "Harry Potter" filmine zorla soktular ama gong çalınca kaçtım. İlk

dolmuşla Kadıköy'e indim, oradan vapurla karşıya ve saatlerce yürüyerek Taksim'e, Taksim'den otobüse binip Ataköy'e gittim. Murat Kekilli sağ olsun beni alıp evine götürdü sabahlara kadar sayıkladım. Bir ihanet içindeydim. Sabah olur olmaz tüm televizyon kanallarını taradım. Yeşilçam Tv'yi açıp Ferdi Tayfur'un "Çeşme" filmini seyredinceye kadar kendime geledim, arınamadım...

Okula gitmiyor, sabahlayarak kesekâğıdı yapıyor, gündüz onları satıp akşama kadar sinemaya gidiyorduk. Gittiğimiz tek yabancı film "Bruce Lee" filmleri idi ama onu da iki film birden olduğu için "Orhan Gencebay" filmlerinden sonra izleyebiliyorduk. Bizim o kuşağı iki film birden anlayışı bitirdi.

Örneğin "Katil Balina Jaws"ı veya "Rocky"i ya da "Bruce Lee" filmini bitirip gaza geliyorsun, arkasından ikinci film olarak Emrah'ın "Boynu bükükler" can mı dayanır? Yaşadığımız şey psikiyatrik anlamıyla duygulanım bozukluğu ydu... İki önemli duygu arasında kala kala düğünlerde ağlıyor, cenazede gülüyorduk. Neyse naylon poşetler çıktı, kesekâğıdı sektörü battı

ve biz evlerin içinde videolara esir düştük! Sonra da soğuyup gitti sinema aşkımız.

Evet, başa dönecek olursak, Elâzığ'da sinemaya gider, sigaralarımızı ie ie film izlerdik. Ankara'da ilk film olarak "Doktor Monreo'nun Adası"na gittik, ışıklar söndü ve ben sigaramı ateşledim, anam anam.... Kıyamet koptu, sanki bir uçak kaçırmıştım! Dışarı çıkarıldık ve sinemadan kovulduk.

Kafayı üştüyordum. Sigara içmeden film izlemek mümkün değil. Ferdi, ekmek parası kazanırken eşi kötü yola düşecek, sonra intikamını alıp tutuklanırken sen cebinden bir sigara çıkarıp içeceksin, kadına lanetler yağdıracaksın, ötesi yok... 1985 yılından sonra bir daha gitmedim sinemaya... Kısa bir süre sonra da ilk romanlarım basıldı zaten... Sigaramı içip içip romanlarımı yazıyordum, sağığıma kavuşmuştum çok şükür.

İnsanın gözlerini bir noktaya dikerek kıpırdamadan, konuşmadan, yiyip içmeden, sigarasını yakmadan iki saat bakması kişi dinden imandan eder çünkü saydığımız şeyler sadece namazda geçerlidir. Altı üstü bir film izliyoruz, koftiden bir karanlık cemaatiyiz, niçin ibadet ritüellerine brnelim ki, değil mi? Karanlık bir salonda, bin kişi kıpırdamadan bir duvara bakıp para veriyor, hadi len, biz daha o kadar dinden imandan çıkmadık.

Yıllardır üç boyutlu film laflarını duyuyordum... Dedim, bizim üç boyutlu film řu olsa gerek: "Esas - Oğlan Ağa'nın kızını sevecek, Ağa, kızı Oğlana vermeyecek ama aşk galip gelecek" Üç boyut dediğiniz bu mu?

Abi öyle değil" diyorlardı...

Üç boyutlu film yani sen de olayın içine giriyorsun...

Yav iyi de ben paramı vermiş gelmişim, paša paša oturur filmimi izlerim niye olayın içine gireyim, ben karışmam, řurada izler giderim, sonunda kabak niye bana patlasın ki?

Empati yapacaksın, kendini kahramanın yerine koyup, aynı şeyleri yaşayacaksın!

Kardeşim, tövbe yarabbi! Babacığım hadi kahramana çok acıklı şeyler yaptılar diyelim, durup dururken oturduğumuz yerde niçin kirlenelim?

Neyse abi, bu gözlüğü takınca öyle oluyor işte.

Gözlük?

Sene 2010... Ankara "Gordion Alış-Veriş Merkezi" 25 yıl sonra eşimle sinemadayız, yanımda Ahmet yok, tedirginim. İlk defa bir bayanla sinemaya geliyorum... Gözlerimizde gözlük. Üç boyutu kafa almamış bir türlü. Bin kişide gözlük var. Cem Yılmaz'ın dediği gibi Artiz Cenazesindeyiz sanki? Mısır tanesini tutup baktım, bildiğin mısır! Panikle eşime dedim ki: E hani, mısıra bakıyorum, boyut moyut yok? "Sus, duyan olacak" diye etimi cımcıkliyor. "Film başlamadı daha..." Reklamları izliyoruz. Benim kafam onun gözlüğünde... Şimdi iki gözlüğü üst üste takıp izlesem 6 boyut mu olacak... Fısıldayarak sormama rağmen arkadakiler gülüyor. Kafamda bere, on yıllık kahverengi paltom, sakallar, bot... Tam bir mağara adamı gibiyim zaten... Kıro diye birbirlerine gösterdikleri adamın 15 kitabı olduğunu, 25 yıldır sinemaya gelmeyip kendi romanlarını yazdığını, on beş yaşında sinema makinesi yaparak jübilesini yaptığını nereden bilecekler.

Bu filme gitmemizi "Murat Kekilli" çok istedi... "Baba" dedi. "Tam senlik, teknoloji karşıtı, kişisel gerileyiş filmi, mutlaka izleyin..."

Aklıma ilk gelen şey şu olmuştu: "Gözlük çok banal, acaba üç boyutlu filmler için lens yapılamaz mı?" Soruyu biraz sesli sordüğüm için arkadakiler mort oldu.

Sinema çocukluğumdan kalma bir şey benim için... Hal böyle olunca şımardıkça şımardım. Kıpırdıyor, mızızlanıyor, kendimce espriler yapıyor, eşimi kızdırıyordum. Film bitene kadar cımcık yemekten sağ kolum çürüdü...

Sinemaya gitmeden evvel saatler boyu “Beni orada rezil etme” demişti ama bana soracak olursanız sigara içmeden dört saat duvara bakıp gözlük takmaktan daha rezil ne olabilirdi? Üstelik filme verdiğimiz para için bugünün şartlarında otuz beş kilo kesekâğıdı yapmak gerekiyordu. Paramızla rezil oluyorduk ve kimse farkında değildi! Zaten, kadınlarda “Kocam beni rezil ediyor” korkusu vardır, üstüne gitmedim...

İsterseniz şimdi filminden anladıklarımı aktarayım sizlere: “Avatar” gerçekten de teknolojinin doğaya ve insanlara nasıl zarar verdiğini anlatıyor. Dünyanın bir yerinde şirinler’in köyü gibi bir köy var ve orada kuyruklu, kedi ile maymun arasında insanlar yaşıyor ama bulundukları yerde Amerika için çok önemli yer altı kaynakları var. Bitiyorum Batı’nın bu keresteliğine... Onlar güya uygar olmayana hep “Darwinci” bakıp kuyruk takmışlardır. Sinirlerim allak bullak oldu. Üç boyutlu filmle ilgisi var sandım önceleri: “Yav ben, insanlarda kuyruk görüyom?” derhal çimdiği yiyip sustum. “Yav, bunlar bize maymun diyor?” Çimdik... İlk insanlar gibi doğayla, tabiat anayla birlikte yaşayan bir kabile. Hayat Ağacı’ denen bir kutsal ağacın içinde yaşıyorlar. İnanılmaz bir tabiat ve hayvan çeşitleri var. Gâvurlar yer altı kaynaklarını ele geçirmek için oraya paralel eşleşme yaparak bir casus gönderiyorlar fakat casus, filmin sonunda onlardan oluyor. řu cümle önemliydi...

“Üstünde oturdukları hammaddenin değerini bilmiyor onlar! Oysa o bize lâzım, bilim ve teknoloji için çok gerekli” Bizimkiler ok ve yaylarla savaşıyorlar. Ağır, büyük tankların tekerleklerine saplanmış tüylü oklar gerçekten büyüleyiciydi...

Amerika Irak’ı vururken de aynı şeyi düşündü. Orada “petrol” var, Afganistan’da “bor” var, bize lâzım, onlara gerekmiyor... Batı tarzı böyledir. Bizim iyiliğimiz için bizi öldürürler!

Timsah gözyaşları döken modern insan filmin bir sahnesinde “Onları öldürmemek için uzlaşalım, onlara istedikleri şeyleri verip alalım mı?” sorusunu soruyor. Oysa onların takas edecekleri bir şey yok... Çünkü büyük yırtıcı kuşları eğitip uçak gibi kullanıyor ve insanca yaşıyorlar, yani kot pantolon ve alkolsüz bira vererek takasa giremeyeceklerini anlıyorlar.

Özellikle “Alkolsüz Bira” kısmına dikkat çekmek istiyorum. Red Kit’ten ve kovboy filmlerinden hatırlayacaksınız: Rangerler, Kızılderililere tüfek ve viski (Ateř suyu) vererek barış isterlerdi... şimdi ilk kez yine yerlilerle savaşan Amerika onlara “Alkolsüz Bira” öneriyor. Yani daha medeni ve zararsız olduklarını gösterecekler haspalar!

Filmde Ebabil Kuşları'na gönderme var. Yıllardır “İçinizdeki Öküze Oha Deyin, Fincan Yayınları” kitabımda dediğim gibi... Güçlü ve zayıf yoktur. Masum ve inançlı olan kazanır... Koca karı imanımız olursa kazanırız... Allah diyen kaybetmez, La ilahe illallah diyerek yerden aldığımız taşla helikopter düşüreceğimize inanmalıyız. Bugün kaybediyorsak teknolojik olarak geri kaldığımız için değil, imanımız zayıfladığı içindir. İnançlı her mümin Nemrut'un kulağından giren topal sinek olur...

Gerçekten de filmin Amerikalı kahramanının iki bacağı sakat ama eş bedeninde onlardan olup Amerika'yı yeniyor. Kahraman “Mesih” figürü çiziyor... Masumların yanında yer alıyor... Batı filmlerinde en çok küfrettiğim sahneler bunlardır. Amerika savaşı, kan döker ama hep masum bir nedeni vardır, öldürürken istemeden yapar, timsah gözyaşları döker!

Bizimkiler sonunda tabiat ananın isyanı, Amerikalı Mesih ve hayvanların, desteğiyle oklarla onları yeniyorlar. Tabi ki akla ilk olarak şu soru geliyor, diplerde bir yerde içimiz sızlıyor: Yine onların iyisiyle kötü olan kendilerini yendik!

Bu duygu bütün filmde var. “Avatar” bir nevi “Dert bende derman bende” filmi... Dünyanın ikinci sınıf ilkel insanlarını yine Amerika'nın “İçindeki İyiler” i kurtaracak. Buruk zaferler tattırıyorlar bize her zaman olduğu gibi...

Filmde savaşın başlama anında komutanın söylediğı şu söz onların kibrini göstermeye yetiyor: “Orayı hemen yerle bir edin, akşama biralar benden...” Irak Savaşı'nı başlatırken de benzerini söylemişlerdi: “Tek kurşun sıkamazlar, Cumartesi günü alırsız Irak'ı...” Bütün savaşlar Cumartesi'ne denk geliyor niye... İsrail'de Filistin'i vuracağı zaman aynı günü seçiyor, anlamadım gitti... Yahudiler “Sebt Günü” esprisi yapıyorlar zannedersen!

Film bittiğinde Ankara kar altındaydı, Dr. Bahadır İslâm'ın evinin önünden geçtik, saat gecenin biri olmasaydı bir kahve içerdik ama kismet değilmiş. Arabanın sağ koltuğundaydım, gözlüğü çıkarmamıştım henüz ve yolda üç şerit gördüğümü söyleyip son çimdiki yedim... Yirmi beş yıl daha sinemaya gitmem heralde... Çünkü sinirlerim bozuluyor... Üç boyutuyla da tek boyutuyla da bu gâvurlar kötü... Şimdi eve gitsek, Yeşilçam TV'de “Neşeli Günler” olsa, turşu yüzünden Münir Özkul ile Adile Naşit' tatlı bir kavgaya tutuşsa... Bize ne sizin Avatar'ınızdan kavatarlar...

AVATAR

Ahmet Türkan tarafından yazıldı
Cumartesi, 18 Mayıs 2024 21:03 -

Bülent AKYÜREK
29 Ocak 2010